

Referaten

RUBRIEK 1. Algemeen (wetenschap, vereenigingswezen, onderwijs, onderzoekswezen, monographieën enz.).

In memoriam Dr. J. Eberhard. Langenbrand. Pfeilsticker. Allg. F. u. J. Z. 11/12, 321—322, 1939.

Na een beknopte levensbeschrijving staat schrijver uitvoeriger stil bij de beteekenis, welke deze geleerde voor den Duitschen boschbouw heeft gehad. Eberhard werkte voornamelijk met zilverdenen en vond de beste kiemplanten in een scherm. Zijn „Schirmkeilschlag” is bekend geworden. P.D.

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en zaadteelt).

Zurück zur guten Standortsrasse. Schädelin. Schweiz. Z. f. F. 9, 316—325, 1939.

Den kahlschlag sind wir los, nicht aber seine Hinterlassenschaft. Fort damit!

Tot deze nalatenschap behoort ook het feit, dat op tal van plaatsen nog bosch te vinden is, waarvan de zaden van elders stammen, zoodat niet het goede ras is gekweekt. Schrijver noemt nog tal van andere gedeelten van het kaalkapstelsel. Maar vooral de rassenkwestie weegt zwaar in Zwitserland, dat wel niet groot is, maar waar men in den boschbouw met zeer groote hoogteverschillen rekening moet houden. De moderne natuurwetenschap, vooral de erfelijkheidsleer en de plantensociologie geven thans de richting aan, waarin verbetering moet worden gezocht.

In de eerste plaats behoort te worden nagegaan en duidelijk te worden aangegeven de plantensociologische gebieden in Zwitserland, waarnaast de daarbij behoorende klimaat- en groeiplaatsrassen behooren te worden vastgesteld. Hiernaast moet op de oorspronkelijk aanwezige bosschen worden gelet en wel in het bijzonder daar, waar geen kans bestaat voor bestuiving der moederboomen door boomen van ander ras. Dit geldt vooral voor de beide hoofdhoutsoorten spar en pijn. Het zaad dezer boomen moet zorgvuldig gewonnen worden en in ieder geval worden gebruikt in het gebied waarin het is gewonnen.

Dan behooren maatregelen te worden genomen om alle minderwaardige bosschen van het verkeerde ras geleidelijk te doen vellen en door betere te vervangen. Ten slotte ware in de banbosschen, dus de bosschen die niet mogen worden geveld, zooveel mogelijk het plenterbedrijf toe te passen.

Deze maatregelen zijn dringend noodzakelijk en voor den Zwitserschen boschbouw in de toekomst van de grootste beteekenis. de K.

Merkblatt zur Beschaffung einwandfreien Waldsamens. (Ausgearbeitet durch die Eidgen. Anstalt f. das forstl. Versuchswesen und die Eidgen. Insp. f. Forstw., Jagd und Fischerei). Schweiz. Z. f. F. 1939.

In Duitschland, Zweden en Finland is de invoer van buitenlandsche zaden der voornaamste houtgewassen verboden, om den langzamen achteruitgang der bosschen te voorkomen. In Zwitserland bestaat alleen maar

een half-officieele zaadeest, die de toegezonden naaldhoutkegels behandelt en de zaden met een certificaat van afkomst aan den opdrachtgever terug zendt. Deze zaadeest is in 1930 op initiatief van de Eidgen. Forstinspektion tot stand gekomen. Verder kwam in 1932 door haar toedoen een verordening tot stand, waarbij men gehouden is, bij bebossing planten te gebruiken die, zoo mogelijk afkomstig zijn uit zaad van boomen die in de buurt van het terrein onder normale omstandigheden zijn opgegroeid en goed gevormd zijn.

Voorts hebben twee cantons het gebruik van boomzaden wettelijk geregeld. In het canton Bern werd in 1936 het verschaffen van goed zaad georganiseerd. De Raad van het canton Graubünden schreef in 1938 voor, dat in de bosschen slechts erkend goed zaad, gewonnen in het canton mag worden gebruikt. Jonge planten moeten van dergelijk zaad zijn gekweekt.

Men begint echter in te zien, dat dergelijke maatregelen voor alle cantons wenschelijk zijn en het is daarom, dat het Boschbouwproefstation met de Boschinspectie een reglement voor de winning van boomzaden heeft opgesteld. Hierin worden allereerst de plaatsen beschreven waar de zaadwinning mag geschieden en welke boomen hierbij gebruikt mogen worden. Dan wordt alle aandacht geschonken aan de wijze en den tijd waarop moet worden geoogst, wanneer het zaad moet worden geplukt en hoe het moet worden verpakt en verzonden. Ten slotte wordt ook aangegeven hoe het onderzoek naar kiemkracht en kiemenergie dient te geschieden.

de K.

Zur Zwangsfruktifikation bei unsern Waldbäumen. Lantelmé, Frauenwald. Allg. F. u. J. Z. 11/12, 335—342, 1939.

De zaadproductie van onze boschboomen is veelal overvloedig, hoewel vaak met onderbrekingen. Het is gewenscht om een grootere zekerheid inzake de zaadproductie te verkrijgen en om middelen toe te passen ten einde de houtsoorten tot het vormen van zaad als 't ware te dwingen. Als methoden ter bereiking van dit doel worden genoemd:

Rechtstreeks zonlicht en droge standplaats. Ook ondervoeding, dus schrale standplaats, geeft resultaten, alsook het verplanten. Warmte kan het bloeien bevorderen, vooral wanneer een voldoende hoeveelheid vocht beschikbaar is. Insnoeien, schuinplanten, onderbreking van de sapstroom geven op fruitteeltgebied gunstige resultaten. Schrijver meent, dat ook op chemisch gebied onderzoekingen gewenscht zijn, alsook met kunstmatige belichting.

P. D.

Zur Auswertung pflanzensoziologischer Forschung durch die Forstwissenschaft. Forstmeister Otto Feucht, Stuttgart. Allg. F. u. J. Z. 11/12, 331—335, 1939.

In dit artikel worden tevens de nieuw verschenen studies over plantensociologie besproken, o.m. de studie van Dr. Diemont.

P. D.

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuurbescherming en jacht).

Der Kiefernknospentriebwickler. Karl Vogt. Z. f. F. u. Jw. 12, 527—553, 1939.

In de laatste jaren zijn, in verband met de sterke uitbreiding van *Evetria buoliana*, door verschillende entomologen in diverse landen onderzoekingen gedaan betreffende de dennenlotrups en haar bestrijding, waartoe gereede aanleiding bestond door de groote schade, die zij zowel in Europa als in Amerika aanricht. Het voorkomen van jonge dennenbosschen op groote schaal was aanleiding, dat de kans voor uitbreiding zoo

groot werd, maar ook het feit, dat deze rups behalve op groveden, ook op Douglas in Amerika, op *Pinus pinca* in Zuid-Europa, op *Pinus palasiانا* in Rusland en op *Pinus resinosa* in Noord-Amerika voorkomt. Als nieuwe hospes werd in 1938 voor *Evetria buoliana* gevonden *Pinus contorta*.

Vogt geeft een uitgebreid overzicht over de levenswijze van de rups, die gedurende 10 maanden van het jaar zijn schadelijke werking kan doen. Hiervan is de vretelij aan de naalden van weinig belang, daarentegen wel die in de knoppen van de loten van het laatste jaar gedurende den nazomer en herfst. Doch het allerschadelijkst is de voorjaarsvretelij, die al in Maart begint en die gewoonlijk pas in het late stadium wordt ontdekt als de loten omknikken. De eindknop bevat meer voedsel, dan de zijknoppen, waardoor de kans, dat deze door de rups wordt aangevreten, grooter is. De beschadiging bestaat uit de bekende bajonetloten, uit heksenbezems en de vorming van een kop bestaande uit vele zijtakken. In het eerste geval heeft aanzienlijke vermindering in waarde van den boom plaats.

Van invloed op de intensiteit der vretelij zijn de volgende factoren: plantverband, dichtheid der cultuur, leeftijd, hoogte, groeisnelheid en grootte van knoppen en loten. Voorts keuze van de plaats van eiaflegging en bewegelijkheid van de rups in zomer, herfst en voorjaar. De schade treedt het sterkst op in bosschen van 4—20 jaar en beslissend voor de schade is of de rups veel hoofdknop- en -scheuten heeft aangetast.

Van de bestrijdingsmethoden wordt allereerst genoemd het verwijderen en verbranden van aangevreten knoppen en loten; reeds in 1833 beschreven door Zimmer. Deze methode is veel toegepast, maar was niet voldoende en daarbij veel te kostbaar.

In Amerika werd de bestrijding zeer energiek ter hand genomen door middel van contact- en vraatvergiften. De methode had doorslaand succes, maar in verband met de groote tijdruimte, waarin de rups optreedt, is driemaal spuiten in een seizoen noodzakelijk, waardoor de kosten zóó hoog worden, dat ze de rentabiliteit verre overtreffen.

De doelmatigste bestrijding is die door natuurlijke vijanden: spin, specht, sluipwesp en tachinen. Maar de wijze, waarop de rups zich aan deze vijanden weet te onttrekken door haar verblijf in de ruimte, die zij zichzelf maakt en die bestaat uit een combinatie van spinsel en hars, maakt, dat haar natuurlijke vijanden haar geen voldoende afbreuk kunnen doen. Het gevolg is, dat de rups zich weet te handhaven in zoodanigen omvang, dat er voortdurende schade blijft. In Amerika en in Engeland heeft men getracht de bestrijding te bewerkstelligen door invoer van sluipwespen, doch de resultaten hiervan zijn niet bekend.

Schrijver eindigt met te zeggen, dat men erkennen moet, dat de dennenlotrups in daartoe geëtgende culturen ieder oogenblik kan optreden en dat met een belangrijke uitbreiding rekening moet worden gehouden. Dit doet den wensch naar een bruikbaar bestrijdingsmiddel sterker worden. Verwacht mag worden, dat een resultaat zal worden verkregen door verfijning van chemische en biologische bestrijdingsmethoden. W. B.

Hagelnummers. Moustache. De Ned. Jager. 24, 281—282, 1939.

Onder de jagers bestaat nogal eens verschil van opvatting over gebruik van de verschillende hagelnummers op eenzelfde wildsoort. Wild kan geschoten worden met alle nummers gelegen tusschen 3 en 9 of 10, maar voor het gebruik moet men rekening houden met het doel, dat daarmee wordt beoogd en daarbij spelen afstand, boring der loop, caliber en vitaliteit van het wild een rol. Hazen in de winterpels moeten minstens met grootte 6 worden beschoten, wil men op normale afstanden (tot 35 m) ziek-schieten voorkomen. Op vos en gans zijn zwaardere nummers noodzakelijk.

Behalve doorslag is vooral dekking van belang. Sommigen meenen, dat op groote afstanden (40—50 m) wild nog wel geschoten kan worden,

mits men dan maar zeer grove hagel gebruikt, maar in het algemeen is dan de dekking onvoldoende en worden het toevalstreffers. W. B.

De nieuwe vijand, L. B. Ned. Jager. 24, 283—284, 1939.

De nieuwe vijand is het loodarsenaat, waarmee de aardappelvelden worden bespoten tegen den coloradokever. De schrijver woont in Zeeland en klaagt over het groote aantal doode hazen, dat in of nabij deze akkers werd gevonden, waardoor et afschot tot meer dan de helft werd terugbracht. Ook vee, dat uit de weide gebroken was en van het loof had gegeten, stierf. Zoowel uit Zeeuwsch-Vlaanderen als uit andere deelen van Zeeland komen de klachten.

Hij eindigt met den wensch, dat ernstig onderzoek van dit probleem leiden moge tot een andere bestrijdingswijze van den kever of tot het toedienen van een vergif, dat alleen doodelijk is voor het insect. W. B.

Het effect van ruim jagende, snelle honden op het wild. Moustache. De Ned. Jager. 26, 305—306, 1939.

Behandeld wordt de verkeerde opvatting, die sommige jagers hebben, bij het jagen voor den voet op het vlak, door zich een hond te wenschen, die onder het geweer jaagt. Hij zegt integendeel de meening te zijn toegedaan, dat op het vlak een ruim jagende hond met flink tempo noodig is, omdat deze door zijn overrompelend optreden het wild zal dwingen zich te drukken en de jager aldus in de gelegenheid wordt gesteld aan het wild te komen. W. B.

RUBRIEK 5. Boschexploitatie (waaronder technologie).

Turfbrikettenfabriek in de provincie „Skåne“. Red. Skogen. 24, 481, 1939.

In de beide kamers van de Rijksdag is het voorstel tot verleenng van 5 miljoen kronen voor de tot stand brenging van een turfbrikettenfabriek goedgekeurd. Deze fabriek zal gebouwd worden bij het bekende „Store Mosse“. B. S.

RUBRIEK 6. Boschuishoudkunde (waaronder beheer, handel, recht, wetgeving en arbeid).

La situation forestière dans le département du Rhône. J. Sornay. Bull. S. F. Franche-Comté etc. 3, 177—185, 1939.

Het hier te bespreken artikel vormt een lezing gehouden op het congres van de bosbouwvereniging van Franche-Comté in den zomer van het jaar 1939.

De boschbouw neemt in het Rhône-departement geenszins een overheerschende plaats in. Slechts 12,4% van den bodem is beboscht, hetgeen dus minder is dan het gemiddelde over geheel Frankrijk (19,4%). De bosschen beslaan 34.500 ha. waarvan slechts 600 ha in handen van overheidslichamen is en het overige toebehoort aan particulieren.

We kunnen hier zeer goed een indeeling maken naar de gesteldheid van den bodem n.l. het vlakke terrein, het heuvelland en het bergachtig gebied. Het vlakke land heeft maar zeer weinig bosch (3,8%) en dan nog meest hakhout. Het heuvelland is ook maar weinig beboscht (8,7%); we treffen hier zeer veel loofhout aan, terwijl de eenige naaldhoutsoort de groveden is. De bosschen zijn zeer middelmatig en dienen slechts om de bewoners van het noodige brandhout te voorzien. Het berggebied is voor den boschbouw het belangrijkste (beboschingsprocent 16,8).

Het klimaat is vrij rustig en het zijn slechts enkele voorjaarsnachtvorsten, die schade aan de jonge beplantingen aanbrengen. De jaarlijksche atmosferische neerslag is echter van groot belang voor de ontwikkeling van

de opstanden. We naderen hier op enkele plaatsen met een gemiddelden neerslag van 834 mm zeer dicht de grens voor den zilverden.

De overwegend particuliere bosschen in het Rhône-departement zijn voor het grootste deel klein-bezit; er is slechts één boschbezitter met een eigendom van meer dan 300 ha. Dit is tevens oorzaak, dat men zoo weinig opgaand bosch aantreft. In de bosschen wordt door de egiënen zelf gewerkt in den tijd, dat de arbeid in het landbouwbedrijf stil ligt. Vandaar dat de behandeling wel eens te wenschen over laat.

De bebossching in verschillende deelen zal echter door het Rhône-departement krachtig ter hand worden genomen. Pas zijn 650 ha voor dit doel aangekocht en het ligt in het voornemen meer aankopen te doen.

A. S.

Les conditions forestières de la Finlande. H. Badoux. J. F. Suisse. 1, 1—7, 1940.

De bosschen beslaan 25.000.000 ha of 73,5% van de oppervlakte des lands. Per inwoner heeft het land 740 a bosch. (Zweden 391, Frankrijk 25, Duitschland 21, Italië 14, Engeland 3). Het particulier boschbezit is hoofdzaak, nl. 58%. Eigenaars zijn vooral landbouwers. Het Rijk bezit 40%, de gemeenten 2%. De houtsoorten zijn niet talrijk: pijn, spar, berk, trilpopulier, gewone en grijze els. De laatste drie spelen een ondergeschikte rol. De pijnboom is de voornaamste houtsoort.

Men heeft getracht vreemde houtsoorten aan te planten. Hier moeten vooral genoemd worden de pogingen van A. F. Tigerstedt, kanselier van den Staat, op zijn landgoed Mustila in Zuid-Finland. Met zeer goed gevolg werd lork (vooral de West-Siberische) aangeplant en Pinus Murrayana. Op de goede gronden maakt deze 16—18 m³ per jaar en per ha. Ook de groene Douglas groeit uitstekend. Ook zijn er aangeplant Thuya gigantea, Picea amonica, Abies concolor, Abies amabilis, Tsuga Mertensiana, Juglans nigra e.a.

De bosschen in het hooge Noorden vormen heel wat minder hout dan die in meer zuidelijke streken. In het Noorden ligt het grootste gedeelte der Staatsbosschen. Van de 4.4 miljoen m³ hout die de bosschen jaarlijks aangroeien, komt 1/5 voor rekening van de Staatsbosschen. Het is dus vooral het hout der landbouwers, dat in Finland gewicht in de schaal legt.

De Finnen beschouwen hunne bosschen terecht als een waardevol bezit. Jaarlijks besteed het Rijk 35 miljoen Finsche marken aan de verbetering zijner bosschen. Elk jaar worden er ± 70.000 ha moerasgrond droog gelegd, wat eene sterke vermeerdering der betere gronden beteekent.

De uitvoer omvat voor een groot gedeelte hout of producten die uit hout worden gemaakt: fineerhout, houtpulp, carton, cellulose, papier. De hoeveelheden die hiervan gemaakt worden zijn sedert 1927 verdrievoudigd. Aan cellulose werd in 1937 een hoeveelheid van 1 1/2 miljoen ton vervaardigd, 800.000 ton houtpulp 700.000 ton, aan papier 600.000.

Het boschbouwonderwijs staat in Finland op een hoogen trap. Toen Rusland nog over Finland heerschte was er een boschbouwschool te Evo (1860 gesticht). In 1908 werd Hooger onderwijs in boschbouw gegeven aan de universiteit van Helsingfors. Tegenwoordig is de Hoogere boschbouwschool te Helsinki een der beste der wereld. Verder is er in Finland een boschbouwvereniging die een goed bekend staand orgaan uitgeeft: *Silva fennica*, dat voor het eerst in 1912 verscheen en waarvan eind 1938 reeds 46 deelen waren uitgegeven. In 1918 werd in Helsinki een boschbouwproefstation gesticht, dat reeds 26 rijk geïllustreerde deelen uitgaf.

de K.

RUBRIEK 7. Boschbedrijfsregeling (waaronder houtmeetkunde, renterekening en rentabiliteitsleer).

Table de production pour le douglas. L. Schaeffer. Bull. S. F. Franche-Comté etc. 3, 131—145, 1939.

Een verkorte samenvatting van een lezing, die door den schrijver tijdens het congres van de boschbouwvereeniging van Franche-Comté in den zomer 1939 werd gehouden.

Een van de grondbeginselen voor de opstelling van opbrengsttafels is de verdeeling in boniteitsklassen; de gemiddelde hoogte van een opstand wordt meestal in verband met den leeftijd als criterium voor het productievermogen van den grond aangenomen. Toch is dit niet geheel zonder gevaar, daar de bodemgesteldheid door verschillende maatregelen sterk kan wijzigen.

In de Vereenigde Staten van Amerika werden in 1930 opbrengsttafels voor den Douglas opgesteld. Er werd een indeeling in vijf boniteiten gemaakt. Deze loopen sterk uiteen; de hoogte van een 100-jarigen opstand is bij de eerste boniteit 61 m tegen 24 m bij de vijfde boniteit. De eerste boniteit treft men slechts aan op hoogten minder dan 500 m boven zeeniveau. De groei van den Douglas wordt aanzienlijk minder, wanneer de jaarlijksche neerslag onder de 750 mm daalt. De beste standplaatsen zijn die met tenminste 1500 mm neerslag.

In Engeland dateeren de eerste opbrengsttafels voor den Douglas van 1928, terwijl men in Duitschland de bestudeering van deze houtsoort in 1904 ter hand nam. In Nederland en België kent men aan den Douglas een groote beteekenis toe.

In Frankrijk is men nog niet tot de opstelling van opbrengsttafels voor deze houtsoort gekomen, maar men heeft zeer vele onderzoekingen over den groei gedaan. De Douglas stelt hier vrij groote eischen aan grond en klimaat. Zijn deze vervuld, dan is de groei zeer goed. Zoowel wat de hoogte van de boomen als hun dikte betreft, kunnen de Douglasstammen in Frankrijk wedijveren met die van andere Europeesche landen. A. S.

Zuwachsuntersuchungen bei der Fichte und Weisstanne im Gräfl. v. Pückler und Limpurg'schen Forstbezirk Gaidorf. Oberforstrat H. Zimmerle, Stuttgart. Allg. F. u. J. Z. 10, 305—318 en 11/12, 323—331, 1939.

Deze publicatie van het boschbouwproefstation in Württemberg, bevat, na een algemeene inleiding, een standplaatsbeschrijving, alsmede een opgave van de opstandsverhoudingen der proefvlakken. De proefstammen werden nauwkeurig uitgezocht, daarna geveld, waarna de noodige metingen werden uitgevoerd met toepassing van de methode Pressler voor bepaling van den aanwas.

De onderzoekingen omvatten:

- a. de aanwasverhoudingen bij doorsnee. Gewezen wordt op de verschillen in doorsnee bij Oost-West en Zuid-Noord doorsneemetingen;
- b. de aanwasverhoudingen bij cirkelvlakke en massa;
- c. de indeeling der stammen in klassen, in verband met standplaats (randboomen en niet-randboomen).

Verschillende grafieken en overzichten verduidelijken de resultaten der opnamen. Ook een literatuuropgave is toegevoegd. P. D.

Tropische Boschbouw.

Rerefent: F. W. S.

RUBRIEK 1. Algemeen (waaronder wetenschap, vereenigingswezen, onderwijs, onderzoekwezen, bibliographie, monografieën enz.).

De Boschbouwschool te Madioen. Red. Tectona 9, 799—803, 1939.

De boschbouwschool te Madioen werd onder zeer groote belangstelling geopend. Deze school heeft de opleiding van middelbaar personeel voor het boschwezen ten doel. Het onderwijs sluit aan bij het Mulo en duurt twee jaar. Het onderwijs zelf is kosteloos, maar de leerlingen zijn een vergoeding verschuldigd voor het internaat, waarin alle leerlingen zijn ondergebracht. Directeur der school is Dr. Ir. Ch. Coster.

RUBRIEK 7. Boschbedrijfsregeling (waaronder houtmeetkunde, renterekening en rentabiliteitsleer).

Exploratie van uit de lucht. Rapport naar aanleiding van praktijkervaringen op Nieuw-Guinea). Ir. Z. Salverda. Tectona, 9, 772—786, 1939.

Het gebruik van vliegtuigen voor exploratie van verschillende gebieden dateert van den jongsten tijd. De luchtfotografie kwam reeds vroeger in gebruik; maar in onbekende streken, waartoe ook Nieuw-Guinea behoort, is het noodig om de foto's te leeren lezen en daarvoor zijn nadere terreinonderzoekingen noodig, waarvoor de richting en uitgestrektheid ontleend kan worden aan de foto's.

Men kan vrij groote zekerheid geven de luchtexploratie en de luchtfotografie: a. de topografie van het terrein; b. de aanwezigheid en uitgestrektheid van ladangs, grasvlakten, onbegroeide terreinen, het voorkomen van bevolking enz.; c. verschillen en begroeiingstypen; d. de aard van kenmerkende vegetatie-vormen.

Betreffende de herkenning der begroeiing is de onderzoeker al te zeer geneigd, om aan de foto's te hooge waarde toe te kennen. De zoogenaamde „overboord" of schuin genomen foto's zijn voor den houtvester vaak van groot nut, omdat hierbij van de zijdelings zichtbare begroeiing de habitus goed opvalt. De determinatie van de luchtfoto-gegevens brengt in de praktijk vele moeilijkheden mee en is zeer tijdrovend. Met betrekking tot de boschbouwkundige exploratie wordt aangeteekend, dat een groot deel van het te verkrijgen foto-materiaal minder bruikbaar is, omdat de verschillen in begroeiing vaak door verschillen in tint aangegeven worden. Waar in de naaste toekomst de luchtexploratie en luchtfotografie belangrijke hulpmiddelen voor den in de tropen werkenden houtvester zullen worden, zal het noodig zijn, dat tijdig eenig hooger en lager personeel zich specialiseert in de praktische kennis van het waarnemen en het lezen van luchtfoto's.

De determinatie van luchtfoto-gegevens en waarnemingen uit de lucht dienen aan objecten te geschieden, die in het terrein gemakkelijk zijn te vinden, zooals langs rivieroeveren, randen van vlakten, of gelijkvormige

begroeiingsgrenzen; bovendien moeten deze terreinen vlug te bereiken zijn. De hierbij te volgen werkwijze wordt nader beschreven. Aan de hand hiervan zal het mogelijk zijn een legenda samen te stellen van op luchtfoto's schaal 1:40.000 te herkennen objecten. Deze onderzoeken moeten geleidelijk aangevuld worden, om ten slotte te komen tot een praktisch bruikbare legenda. Er zijn eenige luchtfoto's en de daaruit vervaardigde kaarten opgenomen. Het onderzoek der luchtfoto's schaal 1:40.000 ten aanzien van hetgeen zij weergeven vormt een uitgebreid arbeidsveld, waarop slechts de eerste schreden gedaan zijn. Er worden beschouwingen gegeven over hetgeen te leren valt omtrent de topografie van het terrein, de herkenning van vegetatie-complexen en omtrent den individueel kenbare houtsoorten.

De eindgevolgtrekking is dat exploratie uit de lucht van onbekende terreinen aanbeveling verdient en dat de bewerking ten behoeve van de boschverkenning van reeds aanwezige luchtfoto's zeer zeker de moeite waard is.
